

מסורת הש"ם

(א) *וַיִּרְאֵהוּ אֱלֹהִים מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ב) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ג) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ד) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ה) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ו) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ז) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ח) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ט) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(י) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(יא) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(יב) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(יג) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(יד) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(טו) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(טז) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(יז) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(יח) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(יט) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כ) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כא) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כב) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כג) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כד) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כה) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כו) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כז) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כח) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(כט) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)
(ל) *וַיֹּאמֶר אֵלָיו* (ד' ח"ג דברים י"ז)

תורה אור השלם

- אם הכהן הקשיח יתקא לאשמתו הקעץ והקריב על קטאתו אשר חטא פר בן דבצר תמים ליו לאתנאח: יקרא ד ג מכל מצות ה' אלהיו אשר לא תשיגהו בבשר בן אדם: יקרא ד יב כב
- אשר נשיא יתקא וקשה אחרת מכל מצות ה' אלהיו אשר לא תשיגהו בבשר בן אדם: יקרא ד יב כב
- כי בתאו לא ארץ בעל נשיא אני נתן לכם לאתנאח ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אתנחבם: יקרא ד יב כב
- אדם כי יתה בער בשרו שאת או שפחה או בדרת וקיה בער בשרו לגנע צרעת וקיה אל אתנח הבתן או אל אחד מנגיד הבתנים: יקרא ד יב כב
- והגעז לא תתקוף ויהי מנער עד יום מותו וישב בבית התקשית ויוקמן בן התקף על הבית ששף את עם התקף: מלכים ב טו ה

מוסף רש"י

הטא עד שלא נתבטל. נשיא ומשום שאין קרנים בכל בית, ששפחה מניח שער ומשום מניח פר (מנובות הוה), חרץ נשיא בהדיוטות. כנסתה ושער שאלפים שנסתנו גוסס לא נסתנה קרנים (והוה), אם נודע להם עד שלא נתבטל. דסוה ליה ידעשה וסולתה מהו גוסף, דסוה ליה סהדיוטות, ומשנתבטל, דסוה ליה סולתה כקרת קרתן ידועה בשעת קרנת גוסף פשוטא, לגמרי (והוה), בשורה דאא להם לפי שהטמא אמורים מלמעלות שז וסז בקרית תמיסם כל צרעתם שש שטח יתחלל ממזכר ועל ידי הנגע נתקן הכות המזכר (ויקרא ד' טז).

תוספות הרא"ש

אשר נשיא יחטא יכיל גזרה. דבריו: ומכיון אשר נשיא יחטא ולא כתיב אם נשיא יחטא כי היכי דכתיב אם הכהן המשיח יחטא בני יכיל שחוככו במשחך שנתדירן (תנשיאח) [תנשיאח] לחטא חיל יחטא ומשמש במקרה כמו יחטא דכתיב בני כ"ט, ומתוך פרשיי ז"ל שממש שכתוב בספרים נאמר כאן יחטא ונאמר להלן יחטא, ואפי' אם ישנו בספרים אנשי ג"ש ממש דהרריהו צריכי למעוט קדומות, אלא גלוי מלתא בעלמא ודחטא דחכא כמו יחטא דהתם, והאי דכתיב בני כדנדרש לקמן אשירי הדור שנתנשיא מביא קרבן על שגגתו: (ומי' כתיב קרא הכי לבשר על פי היתה, את דמתבין) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם בשורה היא להם, (אלא) [אלמא] אחתא דמלתא דקרא דפרמי התנדים אפי' היתה, ואפי' דלא דמי כולי האי דאותא בשורה טובה היהא דאמרין במדרש שהאמורים הטמיני אוצרותיהם בחתולי בתיהם ובמקום המטמון הבית הקביה צרעת בני שפחתו הכותלים ימצא המטמון: ונגעי אונסין לא מטמו והתניא וכו' עד תאמר בנגעים שמתמאין באונס ומשפט ליה לתלמודא שאין לחלק בין נגעי ארס לנגעי בתים, והרמ"ה ז"ל הקשה מאי פריך מנגעי ארס לנגעי בתים הכא ענינא דקרא דכתיב ותתני אני ולא שבא ע"י אונס, וחבא מענינא דקרא דכתיב כי יהיה דמשמע בכל ענין שיהיה, ועוד אי ס"ד דמעיקרא הוה ז"ל דנגעי אונסין דממעט ר' שמעון בביתם קומענט להו, א"כ מאי סלקא דעתך לאוקמינהו. אי בנגעי רוחות וכשפים מאי קא פריך [נאן] לא דמי האי אונס שמביא ארס בגזמותר לאונס אחר, וכי'ת דאפי' אי מקומת ליה בנגעי רוחות וכשפים קשיא ליה, א"כ מאי משני רבא ור"פ בנגעי רוחות בנגעי כשפים, ופי'שן דס"ד מעיקרא דהני נגעי אונסין דממעט ר"ש לא בנגעי בתים קאמר דמשמע ליה לר"ש למדרש קרא ונתניי אלא ממילא פרט לנגעי אונסין שאין נגעי א"כ גזירות המקום, ולא שייך למעוטי בהו נגעי אונסין, וקרא ע"כ באם א"ע לנגעי בתים תתרו ענין לנגעי בני אדם, ומשי"ח פריך מתיבא, ותיצור רבא ור"פ דמשכחת שפיר נגעים בביתם שלא בעל ידי כהדיוט, ופשי"י ז"ל דרך ברייתא דלא כריה"ג דלדידיה כיון דגזא דדידיה קאמרי דאפי' מחזיב ולא דק ולענין עולה ויורד הוה קאמר ר"י הגלילי דנשיא פטור משום דליתיה בדרות ועלה קמבעיא לה אם נצטרע אי מדחי דחי או מפטר פטור ופושט ליה דפטל לפרשיי ז"ל, אבל להביא שער אחר שחלה ועבר בהא (א' כ"א) מדרו דלא כדתני לעיל אשר נשיא יחטא כשהוא נשיא אין כשאנו נשיא לא, ותנן נמי במתני' נשיא שעבר היה הוא כהדיוט וליכא מאן דפליג, הרמיה ז"ל: א"י כל כך בידך ואתה עולה בספינה, פרשיי ז"ל כ"כ חכמה כי בידך ואתה יורד לסחורה לספינה כשבילי מזונותיך, כלומר אתה צריך לירד בספינה כשבילי מזונות, ולא נהירא דלא לבנונים עושר, ועוד דרוב יורדי ספינה הם עשירים בעלי סחורה, דמה לנעיים צורך לילך בספינה ממדינה למדינה, וג"ל (כבר) [כ"כ] אתה יורד במצוא הים וקורותיו ואתה יורד לספינה, וא"ל עד שחמה אתה עלי שלא העיילה חכמתי לי ליהוד ולכון השעה שיעלו החכמים המה על אלו חכמים גדולים שאין כל חכמהם מועילה להם לטולא עצה לעצמן להוריה אפילו כדי מונותם במצנעם, הרמיה ז"ל: נתן דעתו להושיבם בראש, פירש רש"י כדי שיהיו מתפרנסים בשורה שיתן להם, ולא נהירא דלשון להושיבם בראש בישיבה משמע כדאמרין בכתובות בשלהי פרק תושא (דף קג:) דר"ח כי חמא יושב בראש, ובישיבה מאי פרנסה איכא, אלא משום דאשכחיהו רבי יהושע כולי האי מאי דאורים הללו ליישב בראש ולמנוחם פרנס על הצבור, הרמיה ז"ל:

(א) הוא ר"מ כל אדם ואלי כ"ע:

משיח חטא ואח"כ עבר ממשיחותו מניח פה, ומה שכתוב בספרים חגי גבי משיח עבר ואחר כך חטא' לאו מתרנמא' היא ולשון ראשון עיקר דקאמר השמא' י' לומר כ"ו: **מה"מ**, דמשיח שעבר ואח"כ חטא דמניח פה: **ביתנ'י** **חטאו עד שלא נתמנו ואח"כ נתמנו** **הרי אלו כהדיוטות**, דרבנן כתר חטא אזלי: **ר"ש אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין**, דר"ש חטאה וידעיה בעי וה"ה דפליג ר"ש

כרישא דקתינא נשיא שחטא ואח"כ עבר מגדולתו מניח שעיר דר"ש קאמר נמי דלם נודע לו משעבר דאין מניח שעיר דחטאה וידעיה בעי כשהוא נשיא: **גב'י** **אם הסכן המשיח יחטא**, חטא במשיחות הוא דמניח פה: **פרט לקודמות**, לשחטא ואח"כ נתמנה דהרי הוא כהדיוט

ואין מניח פה: **ומה נשיא שמניח כשגגה מעשה אין מניח על הקודמות**, כדאמר לקמן אשר נשיא יחטא כשיחטא והרי הוא נשיא ולא כשיחטא והרי הוא הדיוט: **שאין מניח חטאסו משעבר**, דמתנ^ו וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא כשכחן כה"ג: **דכפול וספי** **דנגע** **זרעם** **היא שגשיא יחטא מדלל כמיז ואם נשיא יחטא: פ"ל** **אם הסכן המשיח יחטא**, מה יחטא האמור להלן לכשיחטא דלא כמיז אם אף יחטא האמור כהן גבי נשיא לכשיחטא: **גורס מהיכא פסינ**, כלומר היכי מניח למימר יכול גזרה דהיכא אשכחן גזרה כה"ג: **אין, דודלא דאשכחן כה"ג: דכפול וספי** **דנגע** **זרעם** **בנים ארץ אחותכם בשורה היא להם**, שהכתוב מבשרן שעמדי לטיוח אע"פ שדבר נשן הוא הכא נמי אימא גזרה הלכך כמיז אם היתה המשיח יחטא לכשיחטא וה"נ אשר נשיא יחטא לכשיחטא: **ר"ש אומר**, ונתתי נגע זרעם שיהא כהן מלאי: **פרט לנגעי אונסין**, שאם כהן נגעים ע"י נפיתם עד דלא מיטמו: **אדם כי יהיה צעור שצור מדבור ואילך**, דנגעים אין כאלם זבין כזמים פטר כהן לפני הדבור דלחמן נגעים שארעו לפני הדבור אין מטמאין לאחר הדבור: **מה זצ מדבור ואילך**, דלמיז^ו כי יהיה זצ

כהן משיח פרק שלישי הוריות

.י

מנשרו דזבין שהיו לפני הדבור אין מטמאין לאחר הדבור אלא אם כן ראו זביות אחר הדבור: **פאמר נגנעי ארס שמתמאין באונס**, כגון על ידי נפילה והכאה וכיה או ע"י שד, וה"ה לנגעי בתים דמטמאין באונס: **דכא אמר**, לא קשיא הא דקאמר ר"ש פרט לנגעי אונסין כגון נגעי רוחות דע"י נפיתם שד ולא ע"י

ארס וכי קמי תאמר בנגעים שמתמאין באונס כגון ע"י הכאה וכיה: **רצ פפא אמר**, כי אמר ר"ש פרט לנגעי אונס ע"י כשפים דלא מטמו וכי קמי תאמר בנגעים דמטמאו באונס כגון שלא ע"י כשפים: **וישז בנים הספשיס**, דנעשה חפשי מן המלכות דכהדיוט דמי ואינו מניח שעיר ודלא כרבי יוסי דאמר לגיל צפרק סורס כהן משיח (דף טו, נ) מי שזא לדי עניות והא' נצטרע לא זא לדי עניות דגזא דידיה מיהא אימיה: **מגלג עד השפא עזר הוה**, דשררות עבדות הוא לו לפי שמוטל עליו עול רבים: **דעד השפא עזר הוה**, ולהכי נקט כהדי פימא סולת קמחא לפי השפת מתעפש ואינו שכן דרך של ספנים לשעה הפורשין לים רצ הסוזל נותן עיניו^ו **נצפון והסוכנ** **מתהלך לדורס ורואה**^ו **כצוכס אחר** **העומד לימיתו או לשמאלו וכל זמן שרואה אותו כוכב נלדו אחר יודע שנהפכה הספינה ומייסרה לזרעה וכוכב שעולה אחת לשנעים שנה פעמים נראה כצפון ופעמים נראה דגרוס וכשרצ הסוזל נותן עיניו צו כצפון והספינה הספך דגרוס ורואה נלדו אחר כצור שנהפכה הספינה ומייסרה אחר הסוכב והוא כצור לייסרה ומהפכה לדרך אחר וכן הוא ממעה את הספנים: **אמר לו כל כך**, חכמה יס צידך ואמה יורד לספינה לטמורה (על) [נצפון] ונצפון כולמ' ואמה צריך לירד לספינה לצורך מוונות: **נמן**, רבן גמליאל דעמו עליהם להושיבם כדאש כדי שיהו מתפרנסים (מלאתה] שררה שיתן להם: **מכיוונן אסם שעררה** **אני נותן לכם**, שלא כאלם בשלימות ראשון שהיחס כורמים מן הגדולה: עבדות**

המשיח יחטא כשהוא מביא כשהוא הדיוט אינו מביא ותניא נמי גבי נשיא כה"ג² אשר נשיא יחטא פרט לקודמות (שיכול) והלא דין הוא ומה משיח שמביא חטאתו משעבר אינו מביא על הקודמות נשיא מביא חטאתו משעבר אינו מביא על הקודמות מה למשיח שכן אין מביא בשגגת מעשה תאמר בנשיא שמביא בשגגת מעשה והוא מביא כשהוא מביא על הקודמות לומר אשר נשיא יחטא שחטא והרי הוא נשיא ולא שחטא ועודתו הדיוט: ת"ר אשר נשיא יחטא יכול גזרה ת"ל אם הכהן המשיח יחטא מה לחלן לכשיחטא אף כאן לכשיחטא אמר מר יכול גזרה גזרה מהיכא תיתי אמרי אין אשכחן דכתיב³ ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם בשורה היא להם שנגעים באים עליהם דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר פרט לנגעי אונסין לאו אמר רבי יהודה בשורה הכא נמי אימא גזרה היא הלכך כתיב אם ולרבי שמעון נגעי אונסין מי לא מטמו והא⁴ תניא⁴ אדם כי יהיה מן הדבור ואילך דין הוא טמא בוב וטמא בנגעים מה זב מן הדבור ואילך אף נגעים מן הדבור ואילך לא אם אמרת בזב שכן יאין מטמא באונס תאמר בנגעים שמתמאין באונס תלמוד לומר אדם כי יהיה מן הדבור ואילך רבא אמר פרט לנגעי רוחות רב פפא אמר פרט לנגעי כשפים תנו רבנן אשר נשיא יחטא פרט לחולה פרט לחולה כשהוא חולה אידחי ליה מנשיאותיה אמר רב חמא דברמי בר חמא יפרט לנשיא שנצטרע שנאמר⁵ וינגע ה' את המלך ויהי מצורע עד יום מותו וישב בבית החפשיה וייתן בן המלך על הבית מרדקאמר בבית החפשיה מכלל דעד השתא עבר הוה כי הא דר' גמליאל ורבי יהושע הוו אזלי בספינתא בהדי דר' גמליאל הוה פיתא בהדי רבי יהושע הוה פיתא וסולתא שלים פיתיה דר' גמליאל סמך אסולתיה דרבי יהושע אמר ליה מי הוה ידעת דהוה לן עכובא כולי האי דאיתית סולתא אמר ליה כוכב אחד לשבעים שנה עולה ומותעה את (הספינות) [הספנים] ואמרת' שמא יעלה ויתעה [אותנו] אמר ליה כל כך בידך ואתה עולה בספינה א"ל עד שאתה חמה עלי יחמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גודגרא שיודעין לשער כמה טפות יש בים ואין להם פת לאכול ולא בנגד ללבוש נתן דעתו להושיבם בראש כשעלה שלהם להם ולא באו חזר ושלח ובאו אמר להם כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם עבדות

עין משפט ונר מצוה

ה א מ"י פט"ו מהל' שגגות הלכה ו ב מ"י שם הל' ו:

ו ג מ"י פרק ב מהל' מחוסרי כפרה הל' ג:

ד ח מ"י פט"ו מהל' שגגות הל' ט:

רבינו חננאל

יחיד נשיא ומשיח בין בעבודת כוכבים בין בשאר מצוי צבור בעבור כוכבים מגיל (א' אמר קרא ואם נפש, כדנתיא רבי אומר לפי שטמיני בעבודת כוכבים שחלק הכותב בין מרובין ליחידין מרובין בסוף לפיכך ממונם אבד מרובין אנשי עיר הגדחת, יחידין בסקילה לפיכך ממונם פלט יכול נחלק בקרבנותיהם [חיל תורה חזקת] פי בשגגת מעשה לחודה בלא הוראה שוה דכל חז וחד וכן יחיד בין רבים מיתוי שיערה, ופירשנו בפרק את' של זו הסמכת כי כל ישראל אם עשו בלא הוראה כל חז וחד מיתוי קרבן יחיד והיינו דקא (סמך) [מטוי לחון] הכא, אבל בענין הוראת ביד לא מיתוי כלל: מתקור' לה רב חלקי' מהגוינא, ס"א רב חייא מהגורניא אלא שפטא דכחמ דרמנא תורה אחת הוא ואזי הכי הוה אמיתא חלוקין הן וכי שגגו רבים במעשה בלא הוראה קרבנם חלוק מהחיד, דבר זה אי אפשר על הדעת שאין שום קרבן שיהיינו בו מאי ניינו מר צבור בשאר מצות הוא דמיתוי ליה פירוש בהוראה, ניינו מר ושעיר צבור בעבודת כוכבים הוא דמיתוי להו, פירוש בהוראה, ליתוי שיער, פי דעורפי' משיערה, כדמפרש בספרא דשעירה לא אחיי' קרבן צבור, נשיא בשאר מצות הורא דמיתוי ליה, פירוש בשגגת מעשה לחודה, מאי איתיה לך שיערה יחיד נמי קרבנו, מהדוריאן אבסמך, ס"א צבור בעבודת כוכבים, פירוש בהוראה מיתוי מר לעילה ושעיר לחטאת הני דעברו בשגגת מעשה [לייתוי אפאכ] פירוש ליתוי שיער לעילה ופר לחטאת (וצבר) [צ'ר] צורין קרבן אחו ואין להם תקנה קמ"ל: אמר ברון ראיתי שכחם רב האי גאון זצ"ל אנו אומרים כי מדרש רבי בענין תורה אחת לא יתכן שהיו חלק מחכבין בין מרובין ליחידים גם בקרבן עבודת כוכבים שהיו יחידים מביאין שיערה וצבור שהן ביד מביאין מר לעילה ושעיר לחטאת, וכיון שפירש הכותב חלק לא הוה סלקא אידעתך שחייבין אנו לחלוק חלוקה אחרת כדי שיהא צריך לאשפעינן תורה אחת, וי' נסים ב"ר יעקב זצ"ל אחקפה ופירשה באנפא אחרינא כתבנויה בתחלת פירוש דרבמות, ובין מר ובין מר לא עיילי סוגיא דשעמיה דלא ספרי דאיכא הכרעם ברבים בין הוראת בשגגת מעשה ובין מעשה לחודה ואי אפשר לדמויי קרבן צבור לעיר הגדחת, (א' קרבין צבור לא אתי עד דעביד רוב הקהל, ואפי' לר' יהודה ור' שמעון [עד דעבר שטט א'] וקום לן בתחילת מהדורין בין לר' יאשיה בין לר' יונתן דכל השבט שהורדה לא עבדינן יתיה עד הגדחת, כמה פרכי איכא (א' דבדידן דהוא תחת ידך (א' אקשי

(א) נ"י רעש כאן כסגני צימנות ע"ש וספר כמה מלעם כדברי רעש אמר מלח (נפס, א) ע"י מ"י"ף פסיק דימנות, (א) אולי ז"ל דכענון דין למי מלמוחל, (ד) ע"י נטין דף מת וס"מ.